

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖR

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

K. F. U. K:s Sommarkonferens

FÖR NÅGON vecka sedan samlades i Kristianstad medlemmar af K. F. U. K. från alla delar af landet för att deltaga i föreningens sjätte konferens, som hölls under ordförandeskap af fröken Anna Roos. Mötet varade i tre dagar, fredag, lördag och söndag och hade ett rikt program, där såväl rent administrativa angelägenheter, såsom val af Förbundsstyrelse, som föredrag och diskussioner i ämnen, som ligga föreningens arbete nära, och utflykter och samkväm förekommo. Af den nyvalda eller rättare återvalda styrelsen togs under konferensen en fotografi, som vi meddela jämte en bild af samtliga deltagare samlade å högre allm. läro-verket.

Bland de spörsmål, som diskuterades på den-

K. F. U. K:s STYRELSE 1909.

Stående från v. till h: Fröknarna Elisabeth Olsson, Hälsingborg, Sigrid Heurlin, Göteborg, Hildur Mellin, Stockholm (sekreterare och kassaförvaltare). Suppleanter: Astrild Bogren, Malmö, Visen Nyström, Stockholm. Sittande: Anna Roos, Stockholm (ordförande), Beatrice Dickson, Göteborg (v. ordförande), Anna Gauffin, Kristianstad, Sigrid Netzel, Stockholm.

GRUPPBILD AF KONFERENSDELTAGARNA, SAMLADE

na konferens af en af vårt lands största och lifskraftigaste föreningar voro: Karaktärsdaning, Allianstanken i vår tid, Den kristna kvinnan och den moderna människan o. s. v. Under konferensens första dag hölls ett starkt besökt ungdomsmöte i kyrkan med föredrag af fröken Sigrid Netzel och pastor Sam Thysell. Konferensen avslutades likaledes med ett fulltaligt besökt möte å läroverkets aula. På lördagen företogs utfärd till det i stadens närhet belägna godset Ovesholm, hvars park upplåtits för deltagarna, och hvars dyrbarheter och samlingar blefvo förevisade.

Telegram växlades mellan konferensen och änkedrottningen, drottning Victoria och prinsessan Bernadotte.

Å ALLM. LÄROVERKET. NILS EKLUND FOTO.

I MYGGSVÄRMENS TECKEN.

III.

Jordbruksekonomiska sammanslutningar.

2

(Forts. och slut från Idun nr 25.)

OM VI se på kontrollsiffrorna för våra 30 besättningar och 280 kor efter det de endast ett halft år tillhört kontrollföreningen, så finna vi, att medelmjölknings- pr dag stigit fr. 1,268 kg till 1,758 kg, hvilket är liktydigt med en ökad dagsinkomst af nära 50 kronor och en bekräftelse på att landtmännen fått sin i ladugården använda gröda normalt betald.

Vidare finna vi, att medelsiffran för alla besättningarna å själfkostnaden för 1 kg produceradt smör sjunkit till 1,95 (ifran 3,25). Detta är ju redan stortadt och liktydigt med en räddning åt bygden af den stora förlustsumma (kr. 843,75 pr månad), som för ett halft år sedan konstaterades.

Ännu gifves dock i *genomsnitt* ingen vinst. Men det finnes redan besättningar, hvilkas smörproduktions-siffror äro nere i kr. 1,07. Dessa visa oss vägen.

Medelsiffran för de nio, som hunnit längst, är 1,13 pr kg. Samtidigt har mängden af smörfett stigit till 70 kg pr dag på samma antal kor. — Beräkna vi blott hälften häraf till smörproduktion och sätta vinstsiffran så lågt som till 40 öre pr kg (hvilket är lika lågt i gynnsam riktning som förut 1,25 var lågt såsom förlust räknadt), så blir vinsten pr dag 14 kronor, en månad 420 kronor, ett år 5,040 kronor, tio år 50,400 kr. Antaga vi, att den andra hälften användes lika gynnsamt (d. v. s. att afsättningen för mjölken genom mjölkförsäljningssammanslutning och andelsmejeri är väl ordnad på trakten), så blir vinsten 100,800 kr. för vårt trettio-tal besättningar.

Men en dylik vinst, ehuru aktningvärd, är dock ingalunda det slutliga målet, det högsta, hvartill den nutida jordbrukaren kan drifva sin handtering. — I hela denna beräkning är kreaturens foder värderadt till normalpriset, 12 kr. för 100 foderenheter. En god jordbrukare skall genom att producera ett förstklassigt foder till ett vida billigare pris ytterligare kunna fördubbla denna vinst. Han skall med andra ord sälja sin gröda till sin egen ladugård med stor avans. Genom förbättrad jordkultur och användning af ändamålsenligare redskap skall han drifva upp sina skördar på samma gång som han gör sin jord alstringskraftigare. Det är de dåliga skördarne, som utpina och utsuga jorden. De goda skördarne betyda goda affärer för jorden så väl som för jordägaren. Affärer äro verkligt "goda" endast då båda de deltagande parterna hafva verklig fördel af dem.

Blir endera lidande, är affären osund, därest den icke är ett direkt bedrägeri. Den affär våra jordbrukare drifvit med den svenska jorden har ofta stått bedrägeriet mycket nära, ty

den har varit ett tagande utan vederlag eller i alla händelser ett mycket dåligt vederlag.

Jag återvänder till min jordbruksbygd, där mina trettio besättningar i långliga tider framlefvat sin tillvaro och tuggat sitt hö utan aning om, att de varit riktiga sugare på samhället.

Jag har redan i föregående artikel i mina beräkningar kommit till att bygden blott på dessa trettio besättningar på ett tiotal år förlorat 202,500 kr. Alltså *direkt förlust*. Lägga vi hertill den *uteblifna vinst*, som jag här ofvan ur kontrollräkenskapsens läge efter sex månader deducerat fram till 100,800 kr., så blir den verkliga förlust, som bygden lidit under ett tiotal år: 303,300 kr. blott därigenom att dessa 30 besättningar med 280 kor gjort dåliga affärer och underlåtit att göra goda.

Vi kunna utan tvekan antaga, att hela provinser i vårt land genom bristande kunskap och bristande kontroll under årtionden bedrifvit sin ladugårdsskötsel i den riktning vi här sett skildrad i talande siffror från en jämförelsevis bördig och gynnsamt situerad bygd.

Göra vi ett lysande undantag för en tredjedel af landets kostam, så kan man godt antaga, med stöd af kontrollföreningarnes iakttagelser, att de två öfriga tredjedelarna före dessa föreningars tillkomst var, och i den mån kontrollföreningar saknas ännu är, en mycket vanvårdad affär, som beröfvar landet och de små jordbrukarne 10,000,000 kr. årligen redan i första hand genom en oekonomisk utfodring och en ohygienisk vård af djuren.

Ett studium af kontrollsiffrorna har mycket att säga oss utöfver det redan antydda. Jag har förut nämnt, att 100 foderenheter för att betalas böra lämna omkring 130 kg. mjölk. Jag kan ytterligare nämna att af de trettio besättningarna var det endast *tre*, som vid kontrollens början nådde upp till eller öfverskredo denna mjölmängd, men på grund af den låga fetthalten i dessa tre fall fick ingendera sina 100 foderenheter betalade. Medeltalet för alla trettio var 8 kr. 39 öre, men många hade blott 3, 4, 5 à 6 kr., utan att dock förstå, att det var särskildt illa ställt för dem.

Efter ett halft års medlemskap i kontrollföreningen var samma medelsiffra kr. 12,96; alltså i genomsnitt en vinst, om än ringa. Men några besättningar visa redan med höga siffror — 170, 190 och öfver 200 kg efter 100 foderenheter — hyarthän man kan och bör komma. Kr. 17,48, 18,20, 19,36 angifva redan vinster, som ej äro att förakta, eller öfver 50 %. Visserligen är i flertalet af dessa fina fall ställningen inom besättningen den för tillfället möjligast gynnsamma, därigenom att alla korna mjölka samtidigt. Men enstaka fall visa redan, att äfven om ställningen är normalt afvägd, så som den ungefärligen bör kunna afvägas året rundt, d. v. s. att en fjärdedel eller

högst en tredjedel icke mjölkar och de öfriga befinna sig i skilda stadier af sin mjölkkningsperiod, då har likafullt ett ej oväsentligt mjölköfverskott kunnat åstadkommas. Äfven detta hör till en god hushållning, som allt för ofta försummas, nämligen att reglera ställningen så att ej tillfälligheter få helt och hållet spela in och göra allt för skarpa kurvor i mjölk tillgången, den ena månaden mera än som kan förmanligt realiseras och den nästa otillräckligt för t. o. m. det egna behovet.

Äfven till detta sträcker sig kontrollföreningens inflytande. Genom en afvägd utfodring och en god vård göres det bästa möjliga af de djur, som finnas, och till detta bästa hör en jämn produktion, som ej hastigt sjunker från höga siffror till minimum. Men hand i hand härmed går *urvalet*, utväljandet af de bästa till afvelsdjur, och *rasförädlingen*, genom tillförande af nytt blod från i ett eller flere afseenden fullkomligare djur.

Ett godt urval kan icke ske utan exakt kunskap om hvad ett djur duger till, och en sådan kan endast vinnas genom en exakt kontroll och därpå grundad räkenskap, sådan som endast kontrollföreningarna i närvarande stund kunna bjuda åt de mindre jordbrukarne, hvilka icke själfva äga eller kunna förskaffa sig det kunskapsmått, som är absolut nödvändigt för kontrollföreningen.

Kontrollföreningarnes verksamhet är så tacksam, därför att verkan skönjes omedelbart, men djupgående blir reformen först då den får gå hand i hand med ett uppsving på jordbrukets *alla* områden. Välsignelsebringande för hela vårt folk blir den först riktigt, då landtmännen lärt sig förstå, att det icke är genom att drifva upp priserna på sina varor, som modernäringen betryggas, utan därigenom att produktionen af lifsmedlen blir billigare och rikligare. Detta sker genom intensitet i arbetet och ökade kunskaper. Detta sker, när vi lära oss taga 20:de kornet, där vi nu taga 8:de; när vi lyckats taga en skörd värd 600 kr. på samma areal, där vi nu taga en, som är värd 100; då vi kunna hålla 20 vackra, välnärda och högmjolkande kor på samma egendom, där vi nu ha tio underhaltiga, som vi inte ens veta, hur mycket de ge oss.

På vissa håll anses det som en ogrannlaghet mot kon att mäta hur mycket hon mjölkar eller väga hennes matranson. Vi äro i allmänhet icke motståndare till hänsynsfullhet och finkänslighet, men i detta speciella fall tro vi dock, att finkänsligheten är malplacerad.

Att mäta, väga och räkna, framför allt räkna, det är just hvad landtmannen måste göra tidigt och sent, dag från dag, räkna allt utom sitt eget arbete och egen möda. Ty arbetet och mödan betalar sig först riktigt, då han ger det i så fulla mått, att det inte kan betalas efter vanlig måttstock. Med större intresse, större målmedvetenhet och kunskap i arbetet komma de stora skördarne, de stora resultaten, som slutligen betala arbetet och mera därtill.

Här vore ock platsen att påpeka den stora ideella och moraliska vinst, som ligger däri, att hela vår djurvård lyftes upp från okunnighetens, tillfällighetens och bristens nivå och bygges på välmågans grund efter sakkunskapens mått. Men jag vet, att för dem som saken närmast gäller är den ekonomiska sidan — i stort sedt — i sista hand den afgörande, och är därför lycklig i vissheten, att när desse sträfva efter det lägre goda, faller dem ock det högre till.

ELSA TÖRNE.

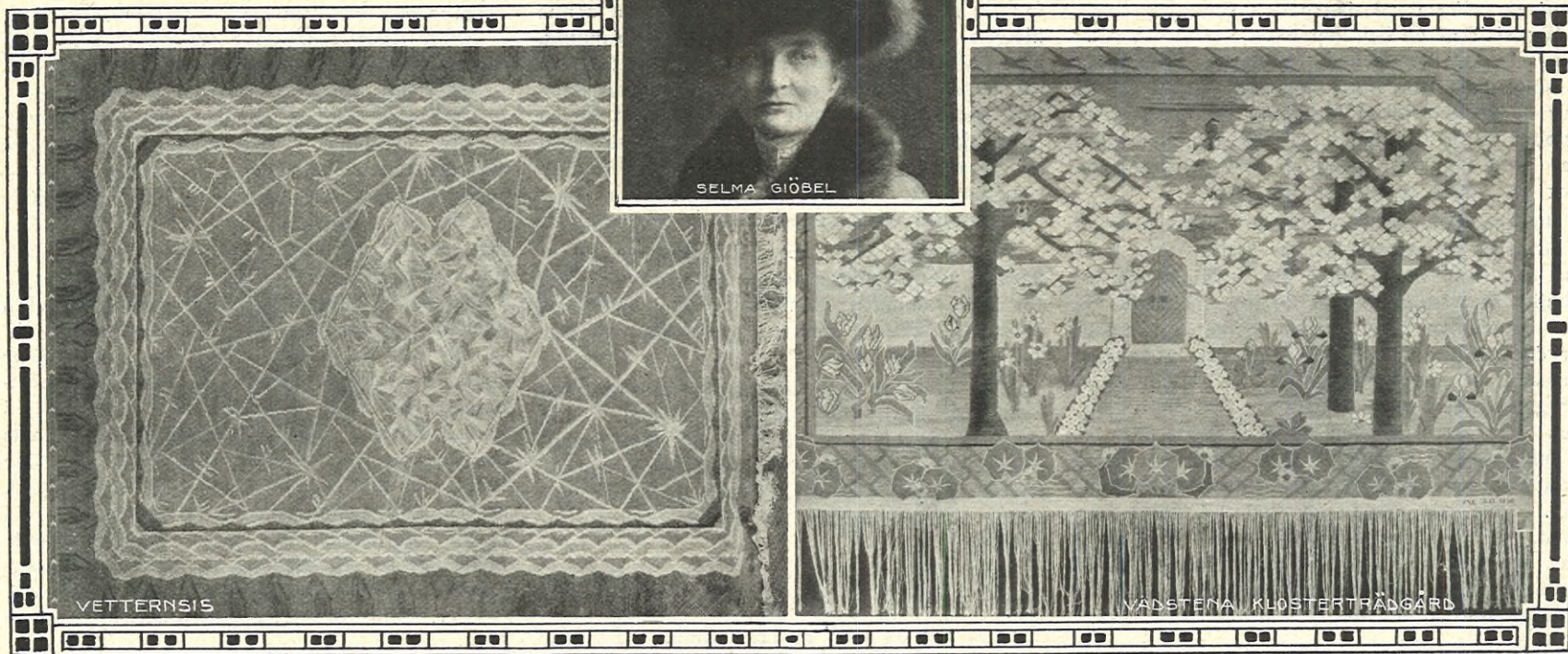
PÄRMAR

Idun 1908
och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Kunna erhållas i närmaste bokhand-
Iduns pärmar, röda med guldtryck... 1: 50 del eller direkt från Iduns expedition,
Iduns Romanbibliotek, röda eller gröna 0: 50 om rekvisition och likvid i postansö-
Iduns Hjälpreda, röda eller gröna... 0: 50 insändes.

EN TEXTILATELJE

I VADSTENA

FRÖKEN SELMA GIÖBEL tycktes, sedan hon år 1898 lämnat sin befattning vid Svensk Konstslöjd, hvars ledarinna och skaparinna hon varit, ha så på allvar byggt sig ett hem i sitt älskade Italien, att man knappast trodde på möjligheten att hon med sin ej alltför starka hälsa skulle våga vända åter till Sverige annat än på ett kortare sommarbesök.

Men 1907 på hösten kommer hon oförmodadt åter till fäderneslandet, men väljer då Vadstena, gammalt Vätterbarn som hon är och dessutom uppmanad därtill af Verner v. Heidenstam, som nu blir hennes granne. I Vadstena inrättas nu en textilateeljé och väfskola i gamla fattiggården, unga och nya krafter sätts i rörelse

och läras upp, ty nu skall här göras stora verk och alltsamman skall bli till utställningen, i hvilken hon inbjudits att delta. Resultatet af allt detta arbete är hvad vi se i fröken Giöbels vackra afdelning därstädes; där äro alla de väfnader och sömnader i den gamla äktskånska stil, som fröken Giöbel håller så styft på, där är den stora, ljusa hautelissen "Vadstena klosterträdgård", komponerad af fröknarna Giöbel och Märta Leijonhufvud med intresserad biträde af Verner v. Heidenstam, där är den stora smyrnamattan "Vätterns is" i orientalisk teknik, komponerad af fröken Giöbel, som har en liknande under arbete för Naddö gård. Där är mycket annat, men vi ha tyvärr endast plats för detta korta omnämnande.

(Forts. och slut fr. n:r 26.)

PIERRE HADE INTE varit mycket till sjöss, men han kunde i alla fall begripa, hurudant det skulle komma att bli för honom, om han stannade kvar. När de kom till nästa hamn, San Juan del Sur, bad han att få bli afmönstrad. Men det ville inte kaptens naturligtvis. Så försökte den stackars karlen att rymma, men det gick inte heller. Till slut ville han lämna sin lön i sticket, bara han fick gå. Inte ens det hjälpte. Skepparen ville ha honom kvar och göra lifvet till ett helvete för honom. Och det blef det.

I Giganet, en liten usel håla till hamn, lastade de ett slags giftigt färgträ, och när de fick stickor af det i fingrarna, så blef det blodförgiftning. Joakim fick en flisa af det i högra handen, hade olidliga plågor natt och dag och höll på att bli krympling i handen för hela sitt lif. I land fanns ingen läkare, utan kaptens själf skötte om honom med gröt och fick honom verkligen bra.

Så gick de tillbaka till San Juan del Sur efter vatten och proviant, och så afseglade de till Falmouth. Det var strax i början af april, och de fick en hård tid. Bland Galapagosöarna blef de liggande för stiltje i nära två månader och fick börja snåla in på provianten. Hela hemresan blef idel motigheter. I närheten af Valparaiso råkade de ut för ett oväder, och skutan låg i flere timmar så godt som kantrad. Inte förr än i slutet af juli kom de rundt Kap Horn och hade då varit drifna ända ner till 68° sydligt, där det var så kallt, så det frös långa istappar i taket i skansen.

Och maten blef allt sämre och mindre. Pierre var sjuk och närapå blind. Det hårda brödet

Också en diktare.

Af Frida Landsort.

var slut, och ingen kunde baka. Annan mat fanns just inte heller mycket af. I Falmouth skulle de ha varit inom en fyra månader, och nu hade de efter sex månader ännu inte passerat ekvatorn i Atlanten. Om de inte träffat på en ångbåt, som gaf dem proviant, så skulle de ha varit ihjälsvultna, innan de kom fram.

Pierre vardt afsatt som kock och degraderades till jungman. Kaptens och de engelska matroserna hjälptes åt att pina honom. När han gick in till kaptens och begärde litet medicin, sparkade kaptens ut honom. Till slut var han så sjuk, att han inte kunde stå på benen, och alldeles blind. Joakim försökte hjälpa honom på allt sätt och hyflade på en engelsk matros, som, när Pierre låg för döden, röt åt honom att hålla käften, därför att han låg och jämrade sig. Så dog Pierre.

Oturen med vädret höll i sig, och så blef det en ny svältkur. Litet hvar fick skörbjugg, och Joakim var rysligt sjuk, han också. Inte förrän den 20 nov. kom de i hamn. Men skörbjugg går öfver af sig själf på land, ser ni, och allesammans var glada att få afmönstra och lämna den där djävulen Green och hans gamla skrof till skuta.

Hittills hade åhörarna ståndaktigt hållit sitt löfte att hålla sig tysta, men när Allan nu tycktes ha slutat, var det icke möjligt för några af dem att hålla inne med en fråga:

"Men hur *vet* du allt det där?"

"Menar ni, att jag ljuger nu igen?" sade Allan. "Det är sant hvartenda dugg, säger jag er. Men det är verkligen inte roligt att berätta för er, för ni *tror* inte. Det, som inte står i edra dumma böcker, där *ni* öser er visdom, det är naturligtvis lögn, och det, som *ni*, små lammungar, inte har varit med om, det existerar helt simpelt inte. Ni är ena riktiga brackor."

"Seså, Allan, bli inte arg nu!" medlade en. "Visst är det sant. Det hörs väl. Gå på du! Tala om, om de inte haft något roligt också!"

"Jo, visst har de det," sade Allan blickad. "Till exempel där nere i Salaverry. Ser ni, när sjöman har haft en tråkig och besvärlig seglats, så släpper de Barrabam lös, när de kommer i land. Det kan man ju inte undra på. Då låter de sina surt förvärfvade slantar rulla. Då dansar de med svartögda flickor, tusen gånger vackrare och stiligare än nipertipporna här hemma, och som inte åbakar sig, om man stjälar en kyss ifrån dem — fast de tar bra betalt för det. Och så dricker de den ena flaskan efter den andra och blir fulla. Och det är förbaskadt lifvadt att vara litet full, vet ni. Allting blir så lätt och lustigt. Men det kan förstas hända, att man efteråt liksom vill vända ut och in på sig och mår fruktansvärdt illa."

"Usch, Allan då!" inföll några flickröster.

"Börjar lammungarne att bräka igen, så får ni inte höra ett ord mer."

"Asch, bry dig inte om töserna, du! Det här låter lifvadt. Gå på du!" manade pojkar.

"Nåja. Nere i Salaverry hade en af matroserna — Jim hette han — ställt till krakel i land, och polisen tog och satte in honom i kurrans. Morgonen därpå kom Jim i alla fall

Använd endast

KOCKUMS

PANSAR-Emaljerade
GJUTNA GRYTOR.
Giffria. Solida.

KALMAR ÅNGKVARNS A.-B:s
KALMAR 1:ma
- **RISSTÄRKELSE** -
OBS! **Guldmedalj i London 1906.**

tillverkad på landets modernaste stärkelsefabrik, utmärker sig särskildt för **hvit-het, renhet** och **styrka**.
Finnes hos hvarje välsorterad specierhandlare i hela riket.

paddlande ut till skutan igen. Under natten hade han brutit sig ut, för häktet var som alla andra hus därnere bara en bambukåk, och så hade han obemärkt fått tag i en båt nere i hamnen. Fram på dagen fick skutan en högtidlig visit af en hel hop höga herrar och poliser. De skulle förstås ha tag i rymlingen. Besättningen fick ställa upp sig i en rad, men hur de där herrarne än kikade på karlarna, så kunde de inte säga, hvem det var, de skulle ha. Jim såg allra oskyldigast ut, och herrarna fick gå i land igen med lång näsa.

Joakim hade också ett litet upptåg för sig i Salaverry. Han och ett par andra var i land en dag och roade sig. På kvällen, när de skulle återvända, kunde de inte på något vis få båtmännen att ro dem ombord. Joakim brydde sig inte om att stå länge och krusa utan kastade af sig kläderna och dök i sjön ifrån bryggan. Den var så där en trettio fot hög, och han dök ner just på den sidan, där det fanns grund och stenar. Han kunde ha slagit ihjäl sig, men opp kom han och sam ut till skutan. Den låg nästan en hel kilometer från land, och svår sjö var det också. I alla fall var han inte så värst medtagen, när han kom ombord. Och skepparen tyckte, att han var väldigt duktig, och gaf honom två stora supar.

“Ja, men Allan,” envisades en af pojkarna, “vill du inte säga, hur du vet allt det där?”

“Nej, det vill jag inte.”

“Men hvarför det då?”

“För det angår ingen,” sade Allan och gick sin väg.

VII.

En af de sista dagarna i november började ett resande teatersällskap sina föreställningar i staden, och det dröjde icke många dagar, förrän Allan gjort sig bekant med åtskilliga af truppens medlemmar, genom hvilka han fick tillträde till kulissernas och scenens värld. Skolan spelade icke mer någon roll för honom. Nu studerade han teaterlifvet.

För sina åhörare berättade han nu idel teaterpjäser, “Preciosa”, “Den ondes besegrare”, “Sju flickor i uniform”, “Boccaccio” och andra, som han sett från kulisserna eller från “bondhyllan” uppe på tredje radens sida. Skollagens förbud mot olofliga teaterbesök ignorerade han lika fullständigt som öfriga paragrafer i samma lag.

Om kvällarna kom han sent hem, ofta icke förrän mot midnatt. Den gamla frun, hans värdinna, hade aldrig under sin långa lefnad upplevat en tid så full af spänning, oro, förargelse och hjälplös förvirring.

Genom hennes tjänstflicka, hos hvilken Allan tack vare frikostiga drickspengar och goda ord stod betydligt högre i gunst än hos hennes matmor, kom det ut, att Allan en gång så när skrämt slag på den gamla damen. Fram emot klockan tolf på natten hade denna, när Allan ännu icke syntts till, öppnat förstugudörren och med en lampa i handen ställt sig att spana ut i mörkret, då en skepnad plötsligt liksom skjutit upp ur den snöiga marken framför henne, brun i ansiktet, med sotsvarta ögonbryn och väldiga mustascher, utstyrd i en stor slokhatt med vajande fjädrar och draperad i en svart kappa, som räckte ända ner till marken. Först när den okände med en storslagen gest strukit hatten af sitt ljusa hår och hälsat den gamla damen med ett höfviskt och sluddrigt “god afton, ädla fru”, hade hon på håret och rösten känt igen Allan. Inkommen i matsalen hade Allan sedan, trampande och vaggande, med simmiga ögon och sväfvande målföre dukat upp en änd-

lös historia: han hade hos en skolkamrat varit med om ett sällskapsspektakel, där han spelat en ädel röfvere, och sedan roat sig med att gå hem i den kostym, han använt i pjäsen. Värdinnan hade väl förstått, att det i hela denna historia knappt fanns ett enda ord sanning, men Allan hade med sin svada hindrat henne att komma till orda och sedan hastigt och utan kvällsvard gått in i sitt rum och reglat dörren efter sig. Den gamla frun hade af skrämsel och förargelse blifvit illamående och tillbragt en sömnlös natt, hvarefter hon beslutit att så snart som möjligt göra sig af med sin inackordent.

Några dagar efter denna händelse var barnfloken ute på gården och kastade snöboll. Det var i skymningen en tövädersdag i början på december. Allan kom ut på gården och lockade dem från leken.

“Nu först har jag fått riktigt klart för mig, hvad jag skall bli,” förkunnade han. “Jag skall bli skådespelare. Det är mitt fasta beslut. Skådespelare skall jag bli, kosta hvad det vill. Hjälper ingenting annat, så rymmer jag.” Han talade med teaterpatos och gjorde ståtliga teatergester.

“För några veckor sen skulle du bli sjöman,” inföll en af pojkarna.

“Det var då det,” svarade Allan. “Då hade jag inte bättre förstånd. Ser ni, lifvet till sjöss är för enformigt i längden och har sina obehagliga sidor. Att äta skorpor, som är fulla med mask, så att de kryper, eller bröd, som man måste hugga sönder med yxa, det lockar mig inte längre.”

“Du skulle ju bli cirkusdirektör också och förtjäna glupskt med pengar,” påminde en annan af åhörarna.

“Asch, cirkus!” svarade Allan med storslaget förakt. “Cirkus är nånting gränslöst tarfligt. Och hvem bryr sig om pengar, när det gäller att förvärfva ära och ryktbarhet! Och cirkusartister, inte är det några riktiga artister inte. Bara obildadt pack, ska jag säga er.”

“Men miss Elvira?” hördes en spefull röst.

“Ja, hon var inte illa — på hästryggen,” medgaf den otrogne älskaren. “Men inte var hon nånting för mig,” fortsatte han öfverlägset. “Men, ser ni, skådespelare — det är verkliga konstnärer. Det är någonting så stort och fint hos dem och inga människor är så trefliga att umgås med. De är de enda, som lefver lifvet, som det bör lefvas, ska jag säga er, för det kan man kalla lif att hvarenda kväll spela kung eller riddare eller den onde själf — och klä sig i siden och sammet — och sminka sig vacker och tuscha ögonbrynen — och älska och hata och sjunga serenader och slåss och deklamera. Och ni har ingen aning om hur skönt det känns att gå i trikå. Man blir så lätt och vig och smidig. Det känns så behagligt, när man rör på benen. Man får en helt annan gång. Det är alldeles, som om man skulle kunna flyga, om man bara försöker. Och allt det där för publik, en riktig, stor publik, massor af människor, som sitter i salongen i fina kläder och handskar och kikare och läser ens namn på affischerna! Från scenen ser salongen ut som ett stort, mörkt hål, när ridån är uppe. Man kan inte urskilja nånting tydligt. Men man vet hela tiden, att där sitter ögon, som följer hvarenda rörelse och hvarenda min, man gör, och öron, som lyssnar — spändt och tyst — till hvartenda ord man säger. Om man blir rädd och förvirrad, så kan man ändå inte komma af sig, för sufflören sitter nere i luckan och hviskar till en, hvad man ska säga. Man kan aldrig råka riktigt i klistret som i skolan. Det kan man kalla att lefva! Och jag ska spela, så att det ska blixtra om det, ska ni få se.

Publiken ska skratta och gråta alldeles efter mitt behag. Och när ridån går ner, bryter det lös en storm af applåder — och då går jag fram och bugar mig och får blommor och lagerkransar och buketter med kärleksbref i.”

Allan hade eldat upp sig till extas. Kinderna glödde, och ögonen lyste.

“Och jag ska säga er något,” fortfor han i en ton, som om han ämnade yppa världens viktigaste hemlighet. “Jag ämnar inte bli bara skådespelare. Jag skall bli författare också — som Shakespeare. Honom känner naturligtvis inte ni till, men jag känner honom, jag. När man umgås med konstnärer, lär man sig oändligt mycket mer och mycket viktigare saker än i skolan. Shakespeare, ser ni, han rymde också hemifrån — och det från hustru och barn till — för att bli aktör. Och han skref pjäser själf — en massa pjäser — och vardt den ryktbaraste författare i hela världen, fast inte ni känner honom. Ni har väl inte ens hört talas om Hamlet, han, som sa: “Att vara eller icke vara” och blef galen. Det är för resten synd, att Hamlet redan är skrifven. Annars... Nå ja, det gör detsamma. Här” — Allan pekade högtidligt på sin egen panna under skolmössans skärm — “här finns det tusen sorgespel och dramer. För resten har jag redan författat en pjäs...”

“Nej, så roligt!” jublade kören. “Hvad heter den?”

“Brott och oskuld. Är inte det en stilig titel?”

“Vådligt,” skrek auditoriet. “Snälla du, låt oss få läsa den!”

“Den är inte tryckt än,” afböjde Allan.

“Vi kan väl få låna kladden. Den är nog urstyf. Snälla Allan!”

“Nej, jag har ingen kladd. Jag har inte skrivit ner min pjäs än. Än så länge har jag den bara i hufvudet. Men en vacker dag, när jag blifvit en berömd författare, då kommer ni att vara stolta öfver, att ni en gång i er barn-dom varit bekanta med mig, fast ni nu tror allt möjligt ondt om mig... Nej, tyst med er! Säg ingenting! Tror ni inte, jag vet det, och att ni rätt och slätt kallar mig...”

Allan afbröt sig och bleknade så starkt, att till och med läpparne blefvo hvita. Därpå blef han lika plötsligt brinnande röd ända upp i pannan och mumlade med osäker röst några ord, som ingen kunde uppfatta.

En främmande herre hade trädt in på gården. Han stannade och såg upp mot backen, där barnfloken samlat sig. Allan, som stod med ansiktet vänt mot porten och sin publik framför sig, hade sett och genast känt igen honom.

Nu fattade han sig hastigt och sprang utför backen ned till den nykomne, i det han med ansträngd munter röst ropade:

“Här är jag, pappa! God dag! Det var förfärligt snällt af dig att komma och hälsa på mig.”

Fadern svarade i något kort ton på hälsningen, hvarpå båda tysta gingo in till Allans värdinna.

Det var sista gången, barnen sågo Allan. När de dagen därpå kommo hem från skolan, var han borta. Fadern hade rest och tagit honom med sig — som det sades för att förekomma den relegation, som hotade sonen.

I början kände barnen saknad efter Allan. Men terminsafslutningen kom med betyg och jullof. Nya terminer och ferier aflöste hvarandra i regelbunden växling, Allan lät aldrig mer höra af sig, och småningom blef han glömd.

SLUT.

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till **Expeditionen af Idun, Stockholm**, erhålles inom Sverige **portofritt!**

Idun 1892	2: —	Idun 1906 (utan julnummer, nr 25 o. 52 felas) 5: 50
Idun 1893 (nr 1 felas)	2: —	Idun 1907 (med julnummer)
Idun 1895 (utan julnummer)	2: —	Iduns julnummer 1894
Idun 1902 (med julnummer)	4: —	Iduns julnummer 1898
Idun 1903 (med julnummer)	4: 50	Iduns julnummer 1905
Idun 1904 (med julnummer)	5: —	Barngarderoben 1905, komplett
Idun 1905 (med julnummer, nr 28 felas)	5: —	Barngarderoben 1908, nr 4 o. 5 felas

LÄS!

Svensk konst på årets Parissalonger.

För Idun af **Wentzel Hagelstam**.

INOM DEN NORDISKA konstnärskolonien i Paris äro svenskarne städse talrikast representerade.

En naturlig följd häraf är också den, att man år efter år möter en del svenska namn på de stora konstutställningarna — vår- och höstsalongerna i *Grand Palais*.

Det är visserligen icke många svenska konstnärer, som här exponera regelbundet, men de äro dock vanligen flere än norrmän, danskar och finnar tillsammans.

Skandinaverna hålla sig i allmänhet till den relativt modernare skolans utställningar inom "Société Nationale des Beaux-Arts" eller den s. k. "Champ-de-Mars-salongen".

Denna salong har företrädesvis haft de yngre generationernas sympatier. Hvilket förklaras af att den startades som en "modern" opposition mot det akademiska dammet, som börjat hopa sig i "Société des Artistes français", räknande sina anor från 1673.

Det var 1890 Champ-de-Mars-salongen skapades af dem, som i Paris då räknades för "fribytare" inom konsten. I spetsen för dem valdes som hederspresident Meissonier — modernare voro de icke!

Sedan dess har Champ-de-Mars-salongen haft ungdomen för sig. Dem, som fortforo att ställa ut på den "gamla salongen", ville "framtidskonstnärerna" icke kännas vid. Och så kom det sig att namnen på den en gång ärorika salongen från 1673 förlorade all auktoritet och blefvo allt mera obskyra för de yngre. I den nya salongen tittade man med välbehag på hvarje oljepludd och hvarje lilla gipsstöpta missfoster. Den öppna tröskeln till gamla salongen strax invid öfverskred man icke.

"De unga inbilla sig att de gamla äro dårar," säger Strindberg, "och de gamla veta att de unga äro det!"

När man nu 1909 vandrar omkring i denna salong, som bär det afskräckande namnet "den gamla", kan man ej finna annat, än att den är fullt lika god och kanske delvis bättre än Champ-de-Mars-salongen, som 1890 var ung och nu blifvit gammal. "Sic transit gloria mundi."

Den svenska skulpturen har under en följd af år varit både kvantitativt och kvalitativt bättre företrädd i Paris än måleriet med hemortsrätt i Sveriges land.

Af svenska utställare på Champ-de-Mars-salongen ha fru Agnes de Frumerie och Carl Milles uppträdt år efter annat med anmärkningsvärdt goda skulpturverk. En del arbeten — och då naturligtvis alltid af rang — har man här då och då kunnat få se af Carl Eldh och Christian Eriksson.

Alla dessa namn saknas på årets Parissalonger. I stället förekomma några andra, som ännu så länge äro mindre kända, men hvilka förtjäna uppmärksamhet och helt säkert komma att göra sig gällande inom svensk konst.

Utan att förbigå de svenska målare, som denna gång funnit nåd inför Salongens jury, nämner jag först bildhuggarne, ty skulpturen är äfven nu relativt intressantare än måleriet.

Sydney Gibson är en graciös talang. Och mera än så. Han finner andliga uttryck i sin

konst. Främmande för den braverande realismen, liksom för titaniska lidelser, som icke alltid beräkna mål och medel, söker han den förfinade kulturen af ett själslif i det tysta.

"Tors" kallar han helt enkelt sin gipsskulptur på Salongen (se fig. 1 å nästa sida). Och anspråkslös, timid, är denna stympade bildstod af en ung man i sina egna tankar. Men ser man närmare på den, tyckes den fordra uppmärksamhet för sig, uppmärksamhet för tankar och känslor, som icke föras till torgs, men finna egenartade uttryck för själfva lifvet.

Anders Jönsson gör sig bemärkt i den vidlyftiga skulpturafdelningen på Gamla salongen. Hans arbeten höra till det bästa på hela utställningen. Hvilket äfven blifvit tillbörligen erkänt af prisnämnden. Hans marmorgrupp "Paulo och Francesca" har tillerkänts utmärkelsen "Mention". Det är ett anmärkningsvärdt moget konstverk, fint koncipieradt, formskönt och innerligt i känsla. Om Jönssons icke vanliga begåfning vittnar äfven värtaligt den i sorg nedböjde mannen, en patinerad gips, som han kallar "Chagrin". (Fig. 2.)

Så ha vi *Gottfrid Larsson*, som nyligen tilldelats svenska statens stora konststipendium på tre år, den förste icke-akademielev, som kommit i åtnjutande af denna förmån.

Han har nu framfört en hel "Symphonie". Den som sett Rodins "Helvetesport" kan, då jag nämner detta kända konstverk, få en aning om konceptionen i Larssons arbete — utan någon jämförelse för öfrigt. Det är ett myllrande lif af figurer, människor, andar, astralkroppar, ville jag nästan säga, i haut-relief mot materiens bakgrund.

Men i denna symfoni, sådan Larsson velat framställa den, är det sfärernas harmoni och icke djäflarnas jubeldans kring allt det irrationella i lifvet. Och hans konstverk skänker ro och tillfredsställelse. Det är lif och känsla i former och linjer. Det hela är alltför kompliceradt för att utfalla fullt begripligt i reproduktion. Men afbildningen ger dock en god antydning. (Fig. 3.)

Utkastet, sådant det nu exponeras i Paris, har blott en tredjedel af den storlek konstnären tänkt sig. Som en fontän, eller som skulpturdekoration i ett konsertpalats och i väldiga dimensioner, kunde Larssons "Symfoni" komma till sin rätt.

På årets salong utställer han äfven en porträttbyst, fig. 5. Man behöfver icke känna modellen, skådespelerskan Stina Holm (namnet i katalogen feltryckt "Hahn") vid Dramaten i Stockholm, för att bli intresserad af karaktären i det hufvudet. Och det vittnar ju godt för konstverket.

Edvard Waller, en svensk bildhuggare med rötter i Paris, har under lång tid varit en trågen gäst på Champ-de-Mars-salongen.

Så vidt jag vet, har han med sina uppvisningar här ej tidigare haft den framgång, som han rönt i år med sin byst i öfvernaturlig storlek af Henning Berger. (Fig. 4.) Där är träffande likhet och mycken karaktär. Jag tror Waller sett riktigt, då han framhäft det stora, kraftiga kraniet hos storstadslifvets skildrare. Blicken är skum under den antydd pince-nezen, men man har ett intryck af att den observerar i kullissen.

Och det är ju Henning Berger, det.

Äfven Wallers öfriga arbeten på årets salong äro påfallande goda. Hans bronsporträtt af en finsk dam, fru Zitting-Lagerborg, utmärker sig för känslighet och ingående karaktärisering,

och hans gips af "En gammal kvinna" förfelar ej det afsedda intrycket: en talande bild af förgängligheten.

Svensk är, det säger namnet, också *Carl Ro*, som byggt upp ett litet "fiskmonument" efter motiv från "Karpbassängen" i Chantilly. Det är en karp, som tyckes göra ansatser till att flyga. Det anspråkslösa konstverket af humoristisk anstrykning är afsedt att utföras i fajans. Det kunde försvara sin plats som en detalj i en fontän. Någon "bärande idé" kan jag för öfrigt icke finna däri.

På den gamla salongen möta vi ytterligare ett skulpturverk af en svensk bildhuggare med talang.

Han heter *William Zadig*. Han har tagit sig själf till modell och gjort en duktig porträttbyst, riktig i uppfattning och kraftig i kompositionen. Man kunde kanske säga att konstnären i detta porträtt gjort sig äldre än han är, ett fel, som äfven mycket rutinerade porträttskulptörer icke alltid lyckas undvika. (Fig. 6.)

Af svenskt måleri på salongerna är det två porträtt, som förtjäna uppmärksamhet: *Bernard-Östermans* af konung Gustaf V och *Jonas Åkesson* af svenske ministern i Paris, grefve Gyldenstolpe. (Fig. 7.)

Östermans kungaporträtt är redan välbekant för Iduns publik, då det först reproducerades i våra spalter i fjol somras vid denna tiden. Östermans stora duk har på Champ-de-Mars-salongen fått en privilegierad plats, så påtagligt favoriserad — den står på ett staffli midt på golvet i en af de största salarna — att man redan därför måste stanna och se.

Åkesson har valt att exponera på Gamla salongen. I hans ministerbild framträder på ett eklatant sätt konstnärens begåfning för att se karaktären.

Det är eljes icke lätt att säga, hur sådana uppgifter skola tagas, om andra hänsyn än konstens spela in. Zorn allena vet det, han som målat både Oscar II och Gustaf V.

Jonas Åkesson's talang manifesterar sig äfven fördelaktigt i det porträtt af fru Rytzell han nu utställer. (Fig. 8.) Af den här intagna reproduktionen kan man kanske få någon föreställning om detta konstverks förtjänstfulla egenskaper, ehuruval färgbehandlingen i originalet främst väcker intresset och bör ses.

Af svenska utställare på årets vårsalonger finnas ännu tvänne att här anteckna: *August Hagborg*, seniorn bland den svenska konstens stadigvarande representanter i Paris, och *Gerard Gyllenhammar*. Den förre exponerar denna gång en hel del figurmålningar från Dalarna, utförda med den minutiösa tekniska skicklighet, som är den kända behållningen af hans konst. Den senare har lämnat blott visitkort: en akvarell, kallad "Nocturne".

Utan öfverord kan sägas att den svenska konsten är väl representerad på Parissalongerna i år. Ty i konsten är det icke mängden, som gör det.

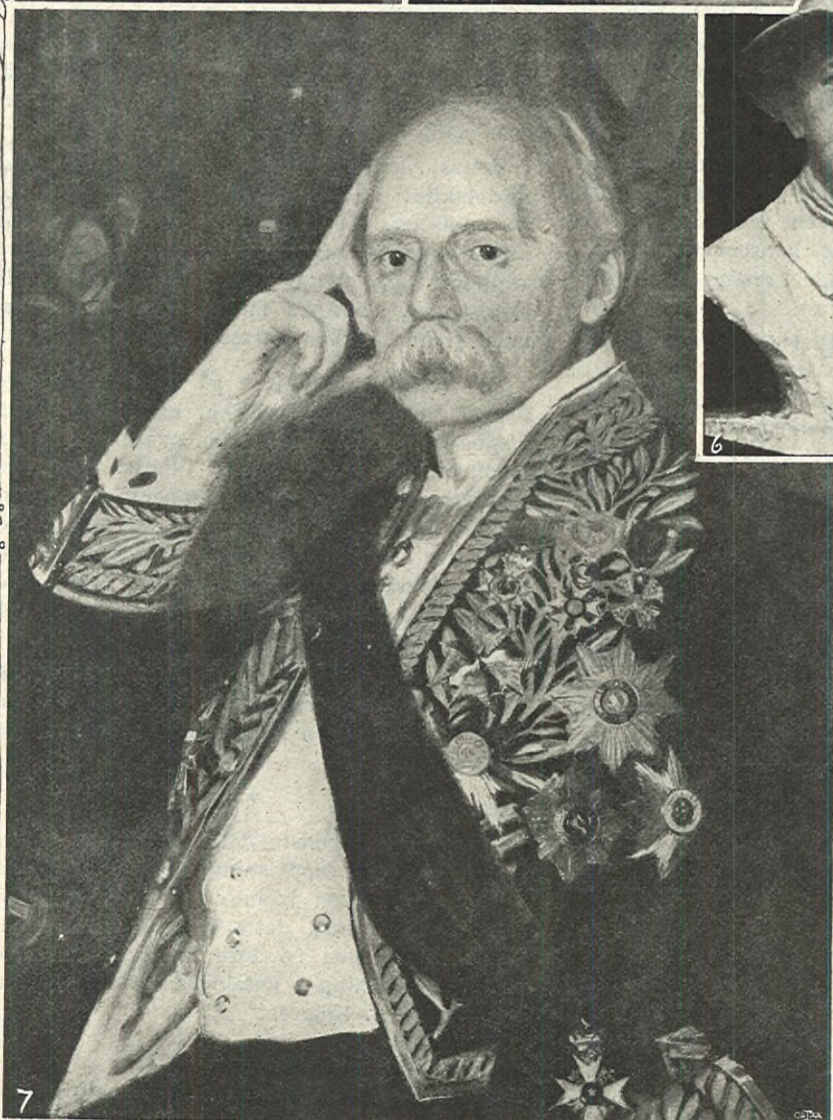
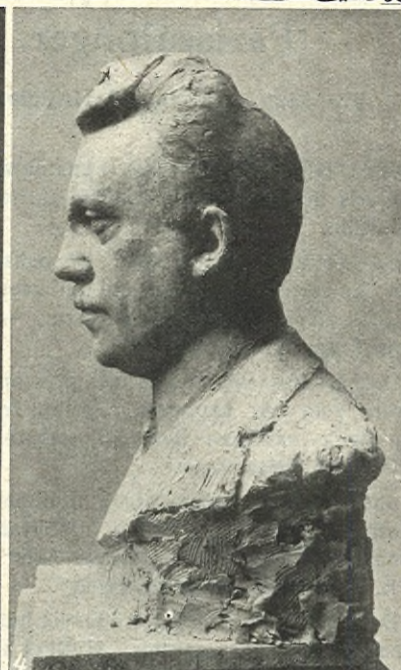
*

Med dessa konstutställningar äro numera också förenade uppvisningar af internationell musik, och äfven inom det konstområdet har Sverige varit med detta år. På en konsert i Grand Palais den 16 april uppfördes nämligen enligt anteckning i katalogen Sonat för piano och fiol af E. Sjögren.

Landets främsta

litterära och konstnärliga illustrerade familjetidning
bör ej saknas i något hem. Pristäfvingar hvarje vecka.
Helt år 6:50, halft år 3:25, lösnummer 12 öre.

IDUN

SVENSK KONST PÅ ÅRETS PARISERSALONGER.

1. Sydney Gibson: Tors, gips. 2. Anders Jönsson: Chagrin, patinerad gips. 3. Gottfrid Larsson: Symfoni. 4. Edvard Waller: Porträtt-byst af Henning Berger. 5. Gottfrid Larsson: Byst af skådespelerskan Stina Holm. 6. William Zadig: Själfsporträtt. 7. Jonas Åkeson: Porträtt i olja af svenske ministern i Paris greve Gyldenstolpe. 8. Jonas Åkeson: Porträtt i olja af fru Rytzell.

Hillevis ströftåg

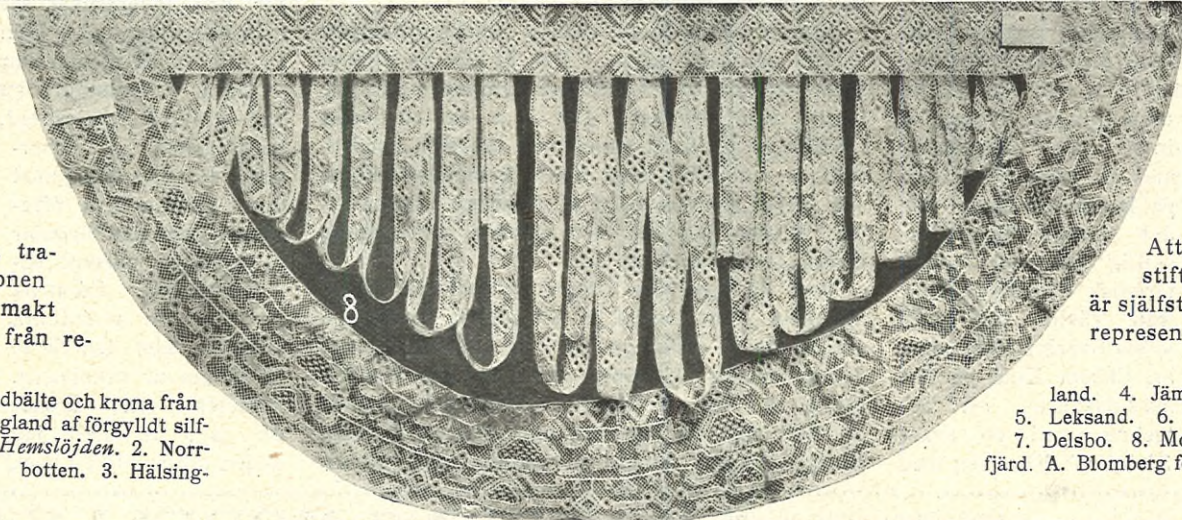
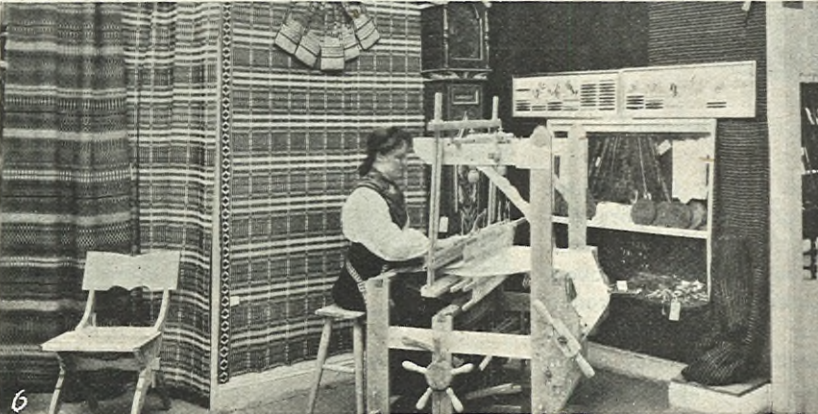
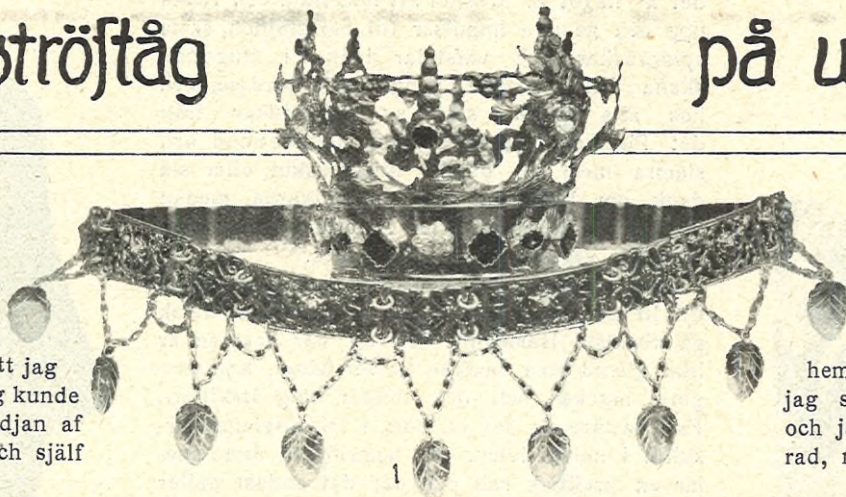
på utställningen

Stockholm den 6 juli 1909.

Älskade biskop!

DU HAR ALDRIG sagt det, men jag tror ändå, att du många gånger önskat att jag vore en pojke och din, så att jag kunde knyta ännu en länk till kedjan af prästmän i vår gamla släkt, och själf

formationstiden. Men i dag skall jag i stället förvåna dig med att önska att du vore ett fruntimmer, jag skulle då med lättare hjärta kunna tala hemslöjd med dig i ett helt bref. Fast jag skall naturligtvis göra det ändå, och jag tror, att du skall bli intresserad, när du bara får höra. Det rör

tycker jag, att det är litet bittert, att vi inte kunna drifva det längre, sedan de ändå lyckats

hålla traditionen vid makt ända från re-

dig föröfrigt rysligt nära själf, ty när jag kommer hem, skall där hemslöjdas i biskopsgården!

Att vårt stift icke är själfständigt representeradt

land. 4. Jämtland. 5. Leksand. 6. Mora. 7. Delsbo. 8. Mockfjärd. A. Blomberg foto.

1. Brudbälte och krona från Hälsingland af förgyllt silfver. Hemslöjden. 2. Norrbotten. 3. Hälsing-

Prins Eugen håller invigningstalet på Allmogedagen.

på utställningens hemslöjdfdelning, känner jag som en förödmjukelse och en maning, och kan du tro, att Paul, ja Paul, tycker detsamma, fast det är nog mest, emedan han fått höra, att landshöfdingskor och dylikt uppsatt folk stundom lära stå i spetsen för hemslöjdsrörelsen å andra orter. Han ämnar tala vid sin mor landshöfdingskan, som är både klok och varmhjärtad, och som nu börjar få litet andrum och utsikt öfver världen igen, sedan yngsta pojken är fem år gammal. Det var en sådan tur, att Paul och jag för en gång kunde samsas i detta, vi hade riktigt förtjusande hela tiden, medan han var här uppe, och jag höll honom med hjälp af Vår Herre så varm, att han inte hann med att vara svartsjuk eller undervisande. Jag lärde honom, utan att han märkte det, att han kan tala allvar med mig och inte bli sämre för det.

Nu äro vi ju lyckligtvis bägge de mest fana-

"Från husbehovsslöjdens dagar".

tiska lokalpatrioter, och det kändes ganska hårdt att se hur norra Sverige i stora hallen här visar upp så ståtliga kollektioner som Norrbottens slöjdställning, Jämtslöjd, Bollnäs hemslöjdsförening, Hälsinglands fornminnesförening och all den rika dalaslöjden, och hur Skåne ståtar med tre olika utställningar, medan vi inte hade någonting mer än några förkläden på landsmarknaden, där det annars finnes åtskillig gammal karaktäristisk hemslöjd äfven från västra och mellersta Sverige. Vårt stift är, liksom Kina på din missionskarta, att beteckna med en svart fläck, och liknelsen med

missionskartan stämmer förresten rätt bra, ty det är något af mission att leta fram och väcka upp och ge nya impulser till hemslöjden, sätta spinnrockar och väfstolar igång i stugorna, skaffa folket arbete, pengar och intresse, och hos alla dessa, som sy brickdukar från det förlegade lagret i sta'ns tapisseribod och slamra med sin otäcka stickmaskin eller slå dank om kvällarna som bondpojkar, medan de längta till stan eller Amerika, väcka aktning för vårt eget och de gamles.

Att hemslöjden, där den är tynande, kan väckas till lif genom yttre impulser är bevisadt. Tänk på Svensk Hemslöjd! Äfven där konsten är lika glömd som smaken är förskämd, kan man göra mycket, och det tröstar mig åtskilligt. Fast lättare är det ju, som i Hälsingland, särskildt i norra delen, där hemslöjden ännu spelar en praktisk roll och där det endast gäller att bevara, möjligen att här och där förädla och att söka sprida kännedom om och skaffa afsättning för hemslöjdarnas arbeten. "Hälsinglands fornminnessällskap" är en helt ny förening, som ännu ej kunnat utöfva någon undervisande verksamhet eller etablera någon försäljning, men ändå har man kunnat samla ihop ett helt rum, "härstugo", fullt af egenartade och stundom synnerligen vackra ting, och säga: här är vår hemslöjd! Männen snickra möbler och måla dem, "förslätansäng" och "vändstol", skåp och bord, svarfva stänkor, koppar och fat, som de måla i granna och naiva mönster, och

Svarfvad tallrik af ask från Hälsingland.

skära ut hästar, getter och kor ur trä. Andra smida stakar och kronor af järn eller göra silversmycken åt kvinnorna för bröllop och fest. En hel del af dessa rika och pompösa smycken, som prydde heldagsdräkterna, likasom kronan och bältet, som brudarna buro, äro emellertid kopior, utförda af yrkesarbetare efter gamla modeller, och konsten kan väl svårigen hållas uppe såsom hemslöjd.

Kvinnorna ha förstås arbetat vid spinnrock och väfstol och med nålen. Det är ofta en ädelhet öfver smaken hos de ståtliga kvinnorna däruppe i norr, som förvånar. Där är t. ex. en bonad i härstugo på hvitt linne med långsöm i rosenrött — en ranka med klara, behärskade linjer och öfver den en bård af furstliga kronor — jag tycker jag ser den granna, rakryggade flickan, som tänkt ut den.

Tror du inte våra allmogekvinnor därhemma någonsin känt behof af att sömma kronor på sina kläden? Dräkten tar nog ganska mycket deras omsorg däruppe, men sin mesta möda lägga de ner på sängen. Sängen är ju som ett litet rum för sig med sina omhängen, sina fällar, täcken, lakan och kuddar eller hufvor,

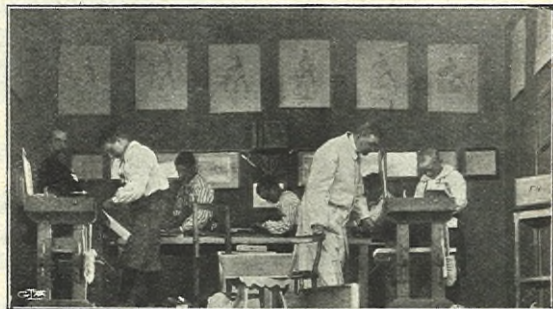

Gustaf Ankarcrona och Hugo Alfvén på Allmogedagen.

och det måtte tagit års arbete att göra en riktigt fin sängutstyrel. Tänk dig kuddvaren broderade med den allra finaste och mödosammaste söm, en slags hålsöm på linne, som spännes upp på näfver, men denna gamla söm, som varit glömd i många år, användes nu på dukar och gardiner och visar sig vara en utsoekt verkningsfull prydnadssöm. Så du ser det finns en skatt af möjligheter.

Södra Hälsingland, där slöjden legat mera nere, har en hemslöjdsförening i Bollnäs, ett par år gammal, och det är riktigt glädjande för mig att se hvad den lyckats åstadkomma på så kort tid. Särskildt utställningen af Delsbösöm fröjdar mitt öga och de vackra hufvorna tryckta i bjärta färger för hand med stämplor.

Tror du själfva Norrbotten är utan sin hemslöjd? Nej, ännu där uppe i Lappmarkerna, i de långa nätternas land sysslar man med knif och nål och väf.

Snickarverkstad. Tablåer från Allmogedagen.

Lapparnas arbeten äro de mest karaktäristiska, deras träskulptur och hornarbeten, deras dräkter och lädersäckar att bäras på ryggen med mat eller ungar i. Men vi nere hos oss kunna ju inte få så många impulser däraf.

Då är "Jämtslöjd" mera inspirerande. Paul var särskildt intresserad, emedan det är landshöfdingskan i Östersund, som satt igång med den ganska nya föreningen, men den fångslar ju alldeles oafsedt sådana hänsyn. Först ha de där sin underbara täljsten, men den få vi ju lämna ur räkningen. Alldeles visst tycker då jag, att ifall jag skulle ordna mig ett hem,

Mot skafsår,

tryck, ömma fötter, försträckningar m. m. rekommenderas Fil. Dr. P. Håkansson's Salubrin af alla, som genom rätt användning lärt känna det. Partilager hos Geijer & C:o, Stockholm.

IDUNS MODELLKATALOG

Oumbärlig för alla sömmerskor och för alla hem. Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Kolorett omslag. Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

Zorns fontän "Morgonbad".

ville jag ha deras skulpterade utställningsspis. Brasan skulle brinna så lustigt mjuk och röd på den gråa, hårda hällen. Vi har heller inte deras björk att göra möbler af, den är hård och härdad, och årens vedermödor, den långa vinterns och den korta iskan-tade sommarens historia stå tydligt skrifna i det tätåd-riga virket. En sådan möbel som deras blir, förutom att den är vacker, en hel saga, och Paul och jag tycka bägge, att det skulle vara så roligt att fara dit upp — någon gång. Det är förresten något af samma lynne öfver jämtar-nes väfnader. De äro inte glada och blommande som Skånes eller friska och ljusa som Dalarnes, de äro all-varliga i färg och mönster, ofta nästan svärmodiga, men du tror väl jag blifvit tokig, om jag talar om svärmodiga gångmattor!

Jag är nästan glad för din skull, att jag inte behöfver tala om för dig så mycket om Dalarnas hemslöjd, emedan du läst "Siljan", och vi dessutom tillsammans sett en hemslöjdställning från Mora, Orsa, Leksand, Rättvik, Boda och Floda för ett par år sedan i Nordiska museet. När alla de andra landskapen, utom Skåne förstas, äro nybörjare, så är man i Dalarna redan gammal och erfaren och viss på sin seger och det märks på den stora, vackra utställningen. Något af det roligaste man kan se, förutom spetsarna från Gagnef och Mock-fjärd, där fröken Adelborg och fröken Troselius täfla ädelt om hvem som sänder det vackraste, är utställningen från Mora växtfärgningskurser. Att se hur vackra färger man åter lärt att hämta ur vår skog och mark, af enris och ljung, är ju en verkligt uppbygglig syn. En växtfärgningskurs blir något af det första jag skall gå igenom.

Biskop, mitt hjärta är fullt af planer och jag har aldrig varit så glad förr.

Vet du en sak, som gläder mig! Det är att se allmogen komma själf till utställningen. Jag brukar stanna och se på, när jag ser en liten trupp, mannen med de grofva händerna, kvinnan med den böjda ryggen och den urgräfd, magra nacken, de solbrända barnen. Jag undrar om de äldre känna igen något, som "vi hade hemma till vårt" eller "hos gamle nämndeman i Hult", jag undrar om de unga få någon förnimmelse af hur man här hedrar det som är gammalt och ärligt framför det som är nytt och oäkta, om de få någon lust att vara med. Det är ju i regel ingen, som tar hand om dem, allmogedagarna förliden vecka voro undantag, men då var det också roligt att vara med. Tablåerna gäfvos en att se hemslöjderna hemma hos sig, och de många vackra allmogedräkterna stodo som granna blommor mot de hvita murarna i stället för dem i rabatterna, som ännu saknas. Att få höra Dalakö-ren, ledd af Alfvén, var ju också en sällsynt glädje. Och så töserna, som sutto nedanför ridån och, gudbevars, sydde och stickade!

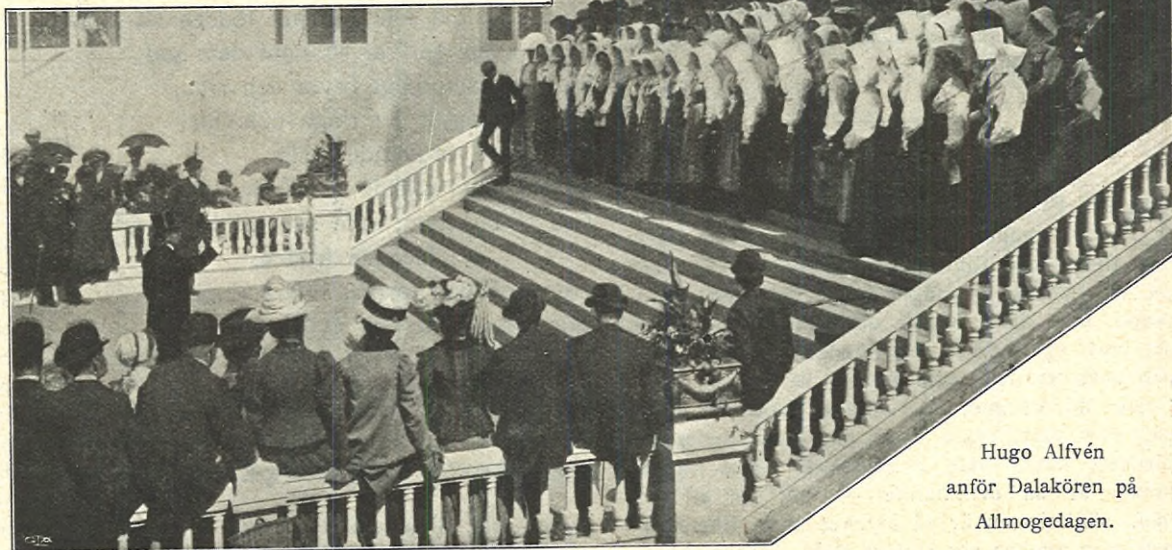
Käre! nog är allt detta ändå en underbar renaissance! Om jag finge, skulle jag predika om den i kyrkorna. Jag är som en, som fått sin syn, och du får

icke småle åt mig, därför att jag inte klart fann min väg från början.

När du hämtat dig från detta, får du ett nytt bref med vidare skildringar och utförliga detaljer från

HILLEVI.

Detta är kvinnornas århundrade. Medan Karl X ännu är omtvistad, har Föreningen för Stockholms prydnade med konstverk beslutsamt och oemotsagdt inköpt Zorns lilla "Flicka, som badar" för att ställa upp henne någonstans i Stockholm — kanske på Lejon-slätten. Du tycker nog som jag, att flickor, som bada, böra bli litet vanligare än hittills.

Hugo Alfvén
anför Dalakören på
Allmogedagen.

Ur barnens värld. Från Iduns Barnens-Dag-pristäffling.

Ton.

(Forts.)

LILLE LASSE hade tillräckligt med lekkam-rater och föräldrarnas sträfvän att hålla hans uppfostran på så realistisk grund som möj-ligt hade gjort honom främmande för mörkrets väsen och spökrädsla. Hans fantasi hade full näring af verklighetens underbara uppenbarelser. Någon undran väcktes därför genast, då han en gång vid ett buller i våningen ofvanför plöts-ligen förändrade anletsdragen och med förskräckelse utropade:

— Det är Ton!

— Hvad är det?

— Ton! ropade han fortfarande och borrhade ned ansiktet i kuddarna.

Någon vidare förklaring stod ej att få. Ton var ett hemlighetsfullt väsen, som tydligen be-satt åtskilliga farliga egenskaper. Ton var öfver hufvud taget det enda väsen som kunde väcka lille Lasses skräck. Och för det mesta var det något buller ofvanför som förde tanken på ho-nom. Däruppe bodde Birger, en 2 $\frac{1}{2}$ -åring lik-som Lasse, och det blef snart tydligt, att Birger

hade någon förbindelse med den mystiske Ton. När Lasse inte ville ligga stilla i sin säng och Birger slog omkull en stol kröp den förre ge-nast ner under täcket, ropade »Ton» och höll sig fullständigt stilla. Äfven aptiten blef för-underligen påverkad af Ton. När hafregroten eller ägget icke på några villkor kunde finna nåd och mottagande, kunde mamma säga:

— Tänk lille Birger, han äter så snällt och blir så tjock och fet!

— Det är Ton, sade Lasse förskräckt och tog utan motstånd emot så mycket mat som fanns på bordet.

Det tog lång tid, innan gåtan Ton fann sin lösning. Men efter omsorgsfulla iakttagelser och kombinationer lyckades mamma finna den för-klaringen, att Lasse vid något tillfälle måste blifvit af sin sköterska skrämmd till stillhet med ett:

— Tänk om Birger kom och to'n!

Af detta to'n (toge honom) hade han gjort det farliga väsen, för hvilket han hade mer respekt än för pappa och mamma.

Ton var en person, osynlig visserligen, men

framträdande vid minsta anledning. Men denna person kunde ej undgå att dans efter sin ska-pares natur. Småningom aftog fruktan för ho-nom och allt eftersom bekantskapen mellan ska-paren och den skapade utvecklades, tilltog för-troligheten dem emellan. Och en vacker dag, när hafregroten absolut saknade hvarje tilldra-gande förmåga, hoppade Lasse ner på golvet, vände sig mot dörren och ropade med ett skälmskt uttryck i ansiktet:

— Hör du Ton du! Kom hit, ska' du få min hafregrot!

Nu var Ton vorden den gode vännen, skämtaren med hvilken man skämtade, hjälparen, som kunde ställa allt till rätta, och olycksfågeln, som tillställt allt galet. Ingen lade till eller tog ifrån, Lasse fostrade själf sin skapelse. Först var han, i detta stadiet, den visserligen något större, men dock blygare kamraten, som aldrig kunde gå säker för lite drift. En gång hette det:

— Hör du farbror Ton du! Kom hit du farbror Ton, ska' du få lite ost!

I nästa stadium hade Ton öfvergått till ett

Hvarje husmoder
bör prenumerera på

Barngarderoben

Hvarje sömmerska likaså.

Pris för helt år 3 kr.; halft år 1:60 kr.
Lösnummer 30 öre.

12 häften årligen.

Svenska landskap.

mystiskt andra jag af Lasse själf och hade som sådant gestalt. Lasses spegelbild var speciellt Ton, och det var ett guteradt nöje att sitta framför kakelugnsdörrarna och titta på Ton.

När pappa reste sin väg blef Ton helt oväntadt en liten flicka.

— Hvar är den lilla flickan?

— Hon är i Bleking.

— Hvad gör hon där?

— Hon går i skogen med pappa och plockar stenar.

Men när Lasse och mamma kommo efter till pappa återtog Ton sitt manliga kön. Han blef nu en stor gosse, som kunde kläda på sig själf och som fick gå ut ensam. Hans egenskaper och förmögenheter utvecklades sedan, men så, att han alltid befann sig ett par tre år längre hunnen än sin upphofsman. Ton blef liksom vägvisaren för Lasse; i honom såg han sitt eget närmast liggande mål uppnådt, och undan för undan flyttade sig detta mål, steg för steg visade Ton vägen under långa tider. Hvad icke pappa och mamma varit i tillfälle att gifva sin lille son, det skapade han sig själf i den mystiska Ton — en äldre bror.

Denne äldre broder tillväxte emellertid så hastigt, att han på halftannat år växt ut ur den lilla Lassehjärnan. Det sista spåret af Ton fann man, då Lasse, fyra-årig, stod bakom två stallar och i egenskap af handlande afyttrade sina klossar såsom smör, ost och andra ätbara varor.

— Hvad heter handlanden? frågade pappa.

— Tonson! svarade Lasse med en skämtsamt förbindlig bugning.

ERNST EKMAN.

Skolhuset på höjden.

DET FINNS en liten trefflig saga, som alla barn tycka om att höra, och det är Karls och Lisas resa till Leksakslandet. I den står på ett ställe, att tåget far i väg med svindlande fart öfver stenar och igenom berg, och att det skakar, så man måste hålla sig fast och söka att icke bita tungan af sig.

Det där kommer man aldeles osökt att tänka på, när man reser med en liten smalspårig järnväg långt nere i Småland. Inte för att farten är så svindlande — nej för all del, men skakningen är så mycket mera illusorisk, och man tycker sig riktigt höra dockan Anna-Karolina säga: "Ni har väl hört talas om Smålandsstenar, och det var dem vi hoppade på nu." På ett ställe, där banan skär rätt igenom ett berg, ligger ett skolhus uppe på höjden. När man står däruppe och ser ned på det lilla tåget, som just här ger signal för stationen, ser det så lilleputtaktigt ut, och ljudet af lokomotivpipan låter så svagt, som om det verkligen vore ett leksakståg, som skakade fram där nere.

Uppe i det där skolhuset är det alltid ett rörligt lif. Det är inte lätt för en tillfällig besökare att afgöra, om skolbarnen äro hemförlofvade för dagen eller ej, ty där finnas alltid krälände, skrikande och stojande barnungar i alla storlekar. Skollärares familj är ovanligt stor, och emedan den bebor ena halfvan af skolhuset, är gården befolkad under alla tider på dagen.

Inne finns ingen möjlighet att ha dem mer än nödvändigt är, ty mor Anna måste ha plats för sina båda väfstolar. Hon har alltid två i gång, och när hon tröttnar i den ena, går hon och sätter sig i den andra. Hon måste hjälpa till att skaffa föda till så många munnar. De voro så märkvärdigt trifsamma, alla hennes barn.

På andra sidan förstugan höll skolmästarn på att plugga vetande i en samling gossar och

IV.

Västergötland.

MAGER GÅR myllan ur lerhårda grunden, backarne bära på starrgräs och ljung.

Skörden, af envuxna stenrös bunden, ger blott kargaste lön för möda.

Ångarnes gröda,

tegarnes råg och vallarnes röda

tribut blir blott koppar i bondens pung.

Men som det folk, hvilket föddes att plöja djupt i den torfva. ett land dem gaf, lärde de tålmodigt bryta och röja, lärde välsigna det ringa och lilla,

brukande stilla

jorden, som ställde så hårda kraf.

Led af en stam, som sen urtid bebodde,

lefde och trodde,

högst på den torfva, hvars ringa saf,

aldrig gaf löfte om gyllene tider,

men som i dagar af hunger och strider

var deras vagga och blir deras graf.

HJALMAR WALLANDER.

flickor på olika stadier. Han skulle nu tala med de små om årstiderna och började med vintern: "Hör nu, barn, kan ni säga mig hvad det är för en gammal man med långt vitt hår och skägg, klädd i en lång päls och med en staf i handen, som kommer till oss, när det börjar bli kallt, och stannar tills vårsolen smälter snön?" Barnen se nu så fundersamma och tankedigra ut som möjligt. Endast en liten en med pigga, bruna ögon viftar aldeles rysligt med hela armen och hviskar: "Får ja, får ja!" "Nä, du Pelle, vet du det redan, så låt oss höra!" Och upp far Pelle med en fart, så bänkklocket följer med högt upp och slår igen med en skräll. "Dä' ä' morfar," sa Pelle så innerligen förtjust. Det går som en svag fnissning bland de stora, men den dör genast bort när de se sin lärare så allvarsam. Vänligt ser han på Pelle och säger: "Jaså, du lille Pelle, morfar kommer ner till ert, när det blir kallt och snö. Javisst, han kan ju icke bo däruppe i skogen, ensam, när det blir mycket snö." "Nä, säger Pelle, som nu är riktigt i tagen, "och han berättar sådana skojiga sagor om trollena däruppe i skogen". "Javisst, javisst," säger läraren, "men alla ha nog inte någon morfar, som kommer till dem, så det var allt någon annan, jag menade." Så småningom får han fram genom att ta' upp alla små inlägg — så att ingen blir försagd — att det är gubben Vinter.

Läxan i bibliska historien skall nu förberedas med en mera försigkommen grupp. Läxan handlar om Josefs bröders andra resa till Egypten. Läraren har gått igenom den och förklarat en del. Nu frågar han ut den för att höra, om de följt med.

Efraim i Mosshult har aldrig visat något särskildt intresse för de bibliska berättelserna, trots sitt bibliska namn, men det har han ju heller icke gifvit sig själf. För tillfället håller han just på att undersöka sina fickors rikhaltiga innehåll. Han har just båda näfvarna fulla, när lärarens blick faller på honom, och hans namn ropas med ovanlig skärpa: "Hvad var det Josef sade till sin hofmästare, när han såg att Benjamin var med bröderna?" Ja, det vet han ju inte alls, men han brukar aldrig ge sig och så icke heller nu. Med näsan i vädret säger han: "Han sa' fäll'an': sätt på kaffepanna!" — "Sitt ned, Efraim," ljuder lärarens röst. Efraim satte sig ned belåten och tömde sina näfvars innehåll tillbaka i fickorna samt satt under återstoden af timmen som ett tändt ljus.

När far i dag kom in till mor Anna, log han vid tanken på Efraims svar. "Nu har visst barnen varit mycket uppmärksamma, och snälla, far, du ser så glad ut," sa mor. "Å, det är nog si och så med det. Jag hade minns haft orsak att knacka den där klåfingriga Mosshultapojken på hans stora näfvar, men han såg så trygg och rolig ut, så jag kunde inte." Mor Anna fick höra, hvad han sagt, och skratade hjärtligt däråt samt sade, att det var helt naturligt, han sade så, ty på Mosshult hinner man inte mer än inom tröskeln, förrän mor Kari ropar ut i köket: "Sätt på kaffepanna!" Du vet: det har alltid varit i säck, innan det kommer i påse. Du kommer väl ihåg, när Olle var liten, hur han gick omkring här och använde dina ord och åthäfvor som en liten gubbe. Jag minns särskildt en gång, då Berta kom in till mig och frågade, om allting, som stod i bibeln, var sanning. Jag skulle just taga reda på anledningen till hennes fråga, då Olle steg fram från vrån, där han suttit och täljt, talade och sade: "Du skall icke vackla i tron!" — Han hade hört dig säga så till en "farbror", som varit ledsen öfver något, som stod i bibeln."

"På tal om Olle, far, så väntar jag bra mycket efter brev från honom nu. Jag undrar, hur hans första jul, därute i Amerika, varit."

"Ja, jag skall bestämt gå ut och skicka iväg Helge till stationen och höra efter, om det är något i dag."

När mor Anna blifvit ensam, försjönk hon i tankar. De kretsade vanligen omkring de bortavarande barnen. Nu sedan jul hade hon dock mest tänkt på den, som sist lämnade hemmet, den sjunde, som for ut för att pröfva egna vingars bärkraft; hennes käre Olle. Han var ju bara barn, femton år, när han for, fast nog var han till tankar och sätt som en tjuguaråring. På julen, då de som vanligt voro på Gullebo hos mormor, och alla de andra barnen voro samlade, saknade hon honom mycket.

Martin, som alltid tog saken från den glada sidan, hade då tröstat henne med, att han sändt Olle vyer hemifrån, och att han hade fotografien af julbrasan i gammalstugan från förra julen här med sig. "Och mamma känner ju till Olles fantasi; det skulle inte alls förvåna mig, om jag finge höra, att han suttit och pratat med oss vid den. Jag minns att han var rätt stor, då han stod och pratade med ängeln i julgranstoppen, så fort han trodde sig ensam. Och stora grisasuggan Stafva med alla sina kultingar har han också kort af. Den är jag säker på, han pratar

Uppgif lifvidd (under armarna), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till veder figur fullt tillförlitliga, moderna o. eleganta

Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjolmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pellerin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr. Mönster kunna lifven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till

Mästersamuelsgatan 43, Stockholm

Iduns Mönsterafd.

med dagligen. Så mamma kan vara viss om, att Ollepojken har aldrig tråkigt.“ Så där hade han hållit på och pratat, och hon blef glad, då som så många gånger sedan, när hon erinrat sig Martins ord. Han hade nog rätt: Olle kunde aldrig ha' tråkigt. Han hade alltid haft som en liten värld inom sig.

Nere i svinhuset hos gamla Stafva träffade far på Helge och sände iväg honom till stationen. Han träffades säkrast hos henne nu för tiden. Han hade öfvertagit det fögderiet af Olle, att sköta om Stafva, och det gjorde han som en hel karl, Olle hade alltid tyckt så mycket om henne, och det tycktes Helge också göra. Kanske det berodde på, att hon aldrig missbrukade deras förtroende eller skrattade åt dem, när de berättade sina små fröjder och sorger, som andra lekkamrater kunde göra.

Snart var Helge tillbaka, och på långt håll märktes det, att han ej gått förgäfvad denna gång. Mor Anna läste alltid barnens bref högt, ty far ville ha det så. Snart voro alla samlade, till och med Måns katt.

När hon vecklade upp brevet, föllo några små amatörfotografier ut, som hon lade undan utan att se på dem. Så började hon:

“Kära föräldrar och syskon!

Tack för allt ni skickat till julen, särskildt fotografierna. Jag skall nu genast beskriva min julafton, ty det förstår jag ni väntar på. Som jag sade i förra brevet, så är tant och farbror Jonsson så snälla att bo hos, för jag får vara för mig själf i mitt lilla rum. Men jag tyckte, det var väldigt tråkigt, att de ingen gran skulle ha till julen. De sade, att det hade de icke haft på många år; de hade icke tid med det. Då köpte jag mig själf en och så litet grannt att hänga i också. Se'n tog jag fram alla kort hemifrån och hängde i. Kortet, som är med här, är ej så klart, men om ni lägger pappas förstoringsglas öfver, känner ni nog igen dem allesamman. Öfverst pappa och mamma som julänglar, fast farbror Jonsson tyckte, att pappa var en bra skäggig julängel; så vyer och några af syskonen, midt fram Martins studentkort och strax bredvid Stafva med alla sina grisar samt längst ned julbrasan från Gullebo. Min gran var så vacker, när den var tänd, och jag märkte nog, att tant och farbror tyckte, att det ändå var roligt med en gran. Det andra kortet, där jag sitter och läser bref hemifrån, kallar farbror för “den döfve pojken“. När granen brann, spelade jag på flöjten: “Hem, hem, mitt kära hem. Ej finns en plats på jorden så skön som du mitt hem.“ Den kan jag riktigt bra nu. På kvällen, då jag lade mig, tittade jag ett tag åt gran-toppen, innan jag släckte ljuset, och jag tyckte precis att mamma, som förr därhemma, sade: “Skynda dig nu, Olle, att somna, ty annars orkar du inte fara till ottan i morgon bittida.“

Här lade mor Anna ned brevet och torkade sig i ögonen, och pappa darrade litet på rösten, när han sade: “Han är sig lik, Ollepojken.“

Nu måste alla se på fotografierna, särskildt det med granen. Pappa tog fram förstoringsglas, enligt Olles ordination, men det behöfdes då knappast. Far och mor voro så tydliga däruppe i toppen, så dem kände man då väl igen.

När mor läst brevet och än en gång sett på fotografien af julgranen, utbrast hon med ett glädjeskimmer i det fuktiga ögonen: “Ja, kära far, nog vet jag, att mycket kan hända, som man aldrig tänkt. Men att du och jag på gamla dagar skulle komma att hänga som julänglar i en gran långt bort i Amerika, det var ändå hvad jag sist skulle tänkt mig.“

HILMA HÄLLSTRÖM.

(Forts.)

NATURLIGTVIS har jag inte fått någon ro för min fru innan hon fick gå på utställningen. Ni kan tro, hon blef glad, när jag efter en god middag (vid hvilken hon gifvetvis inte fick vara med) veknade till den grad, att hon fick gå med. Man har sina ögonblick af svaghet — — —

Min fru ville se allting. Jag ville inte se någonting. Men man vet ju, att hvad kvinnan vill etc. Hon drog mig igenom hvartenda rum, utan försyn för mina kval. Slutligen var jag som en trasa, en urvriden trasa. Då beslöt jag att hämnas.

Jag föreslog henne med min lenaste stämma, att vi skulle gå och förfriska oss på Bispen, utställningens huvudrestaurang. Hon var verkligen lite trött — inte mycket, förstås, vi hade ju hela nöjesafdelningen kvar — så att hon tyckte det var riktigt snällt af mig att tänka på henne.

Vi gick in på landskapsmarknaden och kom till det “lustiga huset“, och min fru såg litet förvånad ut, när jag bad henne stiga in. Men jag förklarade, att Bispen ju låg på nöjesområdet, och därför hade dom ordnat exteriören litet skämtsamt. Inuti var det riktigt luxuöst, en verklig öfverraskning. Att det var en treflig restaurang, det kunde hon se på de glada, skrattande människor, som kommo ut. Så knuffade jag in henne och stannade själf utanför. Hon sökte nog efter mig, tänker jag, men hon måste ju följa med åskådareströmmen.

När hon kom ut, hade hon näfvarne harmset knutna, men ansiktet var fullt af skratt, och hon sa', att hon skulle minsann inte låta lura sig vidare.

Vi gingo nu förbi Zorns fontänflicka, och min fru gillade henne mycket, ehuru hon tyckte, att hon var för naken. En simgördel och kamkofta fordrade den enklaste anständighet. Jag lofvade att meddela Zorn detta, och bifogar förslagsvis en skiss.

Se'n närmade vi oss utställningsrestaurangen, och nu såg min fru att vi voro på rätt stråt, då jag visade henne på statyn af Löfvanders filtklädde hofmästare, som summerade

hop notan — han håller på så länge med det, så den måtte bli hög.

Sedan vi förfriskat oss lite, föreslog jag, att vi skulle göra lite nytta och gå och titta på möbler igen. Min fru blef alldeles perplex öfver min företagsamhet. Men hon var genast färdig och vi traskade upp på “Konstiga utställningen“. Taflorna där förstod hon sig inte riktigt på, hon har just aldrig haft sinne för konst, men öfver de praktiska och moderna möblerna föll hon i extas. Särskildt öfver jungfruns möbler, med spis och isskåp och telefon och ateniinne och bokskåp och mycket annat i ett.

Den måste vi skaffa oss, sa' hon, i vårt lilla kök. Och hon var enträgen, så jag lofvade. Får väl tala med Blomberg.

Nå, nu ville min fru prompt åka i gondol, för det var så romantiskt, och så där. Och jag lofvade att det skulle hon få och så gick vi ner åt stranden. Jag var fortfarande så matt efter ronden i utställningshallen, att jag lurade på gruflig hämnd på min hulda maka.

När vi kom till vattenrutschtornet och min fru fick se de flatbottnade båtarna i bassängen, sa' hon att hon inte föreställt sig gondoler just så. Och att man skulle upp i hiss för att komma i dem, se det hade hon då aldrig trott. Men man får så många uppfattningar justerade här i världen, sa' jag, och så bar det utför. Min fru hojtade och en smålandsdräng bredvid satt blek med hopknäppta händer och kved: Min själ i guds hand! Min mä! sa min fru.

Detta har hon aldrig sedan velat erkänna.

När vi kom ner och stigit i land, fingo vi just se min tant, som satt i en obs. äkta gondol och log ett soligt leende mot den obs. äkta italienaren, och hvar gång han lutade sig framåt sträckte hon ut armarne mot honom, liksom ville hon ta honom i sin famn.

Då kastade min fru på min bister blick och sade:

— Nu har du bestämdt drifvit med mig igen? Men jag ska — — — WALDECK.

Waldeck med fru på Utställningen.

Lustiga huset.

Fontänflickan.

Löfvanders hofmästare.

Vattenrutschen.

Waldecks tant i gondolen.

Konstiga utställningen.

Prinsessan Marias sommar

VÅR sörmländska hertiginna hade för några dagar sedan anordnat en sommarknadsmarknad vid Flen, vid hvilken äfven konungen och drottningen närvaro och med sitt älskvärda och okonstlade uppträdande ökade den angenäma stämning, som präglade marknadsvimlet. Prinsessan Maria hade arrangerat folkfesten till förmån för Flens sjukhem, och som de besökandes numerär, särskildt på söndagen, uppgick till flere tusen

marknad i Flen.

personer, torde äfven det ekonomiska utbytet ha blifvit afsevärdt.

Våra här återgifna scener från marknaden framställa, första bilden: prinsessan Maria gör med konungen och drottningen rond genom marknaden, andra bilden: prinsessan Marias blomsterstånd, tredje bilden: utlottningsstugan och fjärde bilden: kvass-ståndet. Fotografierna äro tagna af Almberg & Preinitz.

Finast i smak och näringsrikast äro

VÄRGÅRDA
(Kungl. Hofleverantör)

Hafregryn e Hafremjöl

PARETER.

— Vargårda —
Proton-Hafremjöl

KÖKSALMANACK

Redigerad af ELISABETH ÖSTMAN.
Inneh. af Elisabeth Ostmans Husmoderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 11-17 JULI 1909.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; gratin på ansjovis; sparrisomelett; mjölk; kaffe eller te med tekakor. Middag: Gädda å la maitre d'hôtel med pressad potatis; rostbiff med portug. lök och legymer; vinfras med spritskransar.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; sill med smör och ägg samt färsk potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Polska rulader med potatis; rabarbersoppa med skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; rissoler af oxkött (rester från måndag) med skiradt smör; mjölk; kaffe eller te. Middag: Bräckt skinka med spenat; filmjölk.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; biffstek med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Oxsvanssoppa; inkokt braxen med gräddä och pepparrot samt potatis.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; ansjovisbullar med ärter och skiradt smör; mjölk; kaffe eller te. Middag: Frikassé på kalv med ris; smultron med mjölk.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; ägg med skinksås; mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttsoppa med klimp; falsk fiskfärs med hummersås.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; strömmingslåda med ansjovis och stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Fläskkotletter med gräddsås och potatis; filmjölk.

RECEPT:

Sparrisomelett (f. 6 pers.). Stufning: 1 burk omelettsparris, 2 msk. smör, 3 msk. mjöl, sparrispadet, 5 dcl. tunn gräddä, salt, socker, hvitpeppar, 1 äggula.

Omelett: 5 ägg, 5 dcl. god gräddä, 1 tsk. hvetemjöl, 1/4 tsk. salt, 1/4 tsk. socker.

Till pannan: 1 tsk. smör, 1 msk. fint stötta skorpor.

Beredning: Sparrisburken öppnas, sparrisen skäres midt itu och spadet

tillvaratages. Smör och mjöl sammanfråsas, sparrispadet och grädden tillsätts litet i sänder och afredningen får koka 10 min. Den afredes med äggulan, sparrisen lägges och stufningen får sjuda, hvarefter den afsmakas med kryddorna. Till omeletten skiljas äggulor och hvi. r. Äggulorna vispas tillsammans med mjölet, saltet, sockret och grädden, och de till hårdt skum slagna ägghvitorna nedskäras. Smeten hålles i smord och brödbeströdd omelettpanna och gräddas ljusgul i ordinar ugnsvärme. Stufningen lägges på ett rundt serveringsfat och omeletten ställes genast öfver.

Gädda å la maitre d'hôtel (f. 12 pers.). 2 kg. gädda, 2 msk. salt, 2 tsk. ättika, 4 msk. smör (80 gr.), 4 ark hvitt papper.

Maitre d'hôtel-smör: 2 hg. godt smör, 2 msk. fint hackad persilja, 1-2 tsk. citronsaft, 1/2 tsk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar.

Beredning: Gäddorna böra väga omkring 425 gr. st. De fjällas, urtagas, sköljas väl och torkas med en fiskhandduk. De gnidas med salt och ättika och få ligga omkr. 1 tim. De torkas ytterligare och insvepas väl i ett smörbestrukt papper samt lägges i en smord långpanna och stekas i varm ugn omkr. 25 min. Papperet af-tages först när fisken är upplagd på serveringsfattet, på det att icke den sås som bildats, må gå förlorad. Den bestrykes därefter med maitre d'hôtel-smöret som beredes på följande sätt: smöret röres tills det blir hvitt och pösigt, hvarefter den fint hackade persiljan, citronsaften och kryddorna tillsätts. Fisken serveras genast med pressad potatis.

Rostbiff (f. 12 pers.). 3-4 kg. rostbiff eller dubbelbiff, 1 msk. salt, 2 msk. smör (40 gr.), kokande vatten, 2 stora portugisiska lökar, 4 msk. smör (80 gr.).

Beredning: Rostbiffen tvättas med en duk doppad i hett vatten, bultas lätt och saltas. Smöret upphettas i en långpanna, köttet lägges och insättes i en varm ugn. Efter 10 min. tillsättes litet kokande vatten och värmen i ugnen stegras. Rostbiffen öfveröses hvar tionde minut med sin sås, som emellanåt spådes med kokande vatten. Till stekningen beräknas 25 min. på hvarje kg. kött.

Rostbiffen skäres i tunna skivfor och garneras med löken, förvåld, skuren i skivfor och kokad i smöret. Såsen silas och skummas, samt serveras som sky.

Vinfras (f. 6 pers.). 1 citron, 3 hg. toppsocker, 7 dcl. franskt vin eller sherry, 3 dcl. kallt vatten, 13 blad gelatin, 3 dcl. varmt vatten.

Beredning: Citronen sköljes och torkas, det gula skalet afrifves mot sockret och saften utpressas. Vinet, vattnet och citronsaften blandas tillsammans och sockret nedlägges däri, hvarefter blandningen röres, tills sockret smält. Gelatinet spolas i kallt vatten, upplöses väl i det varma vattnet och tillsättes. Vinblandningen silas därefter genom en ylleduk eller servet, förut urviden i varmt vatten. Massan slås i en geléskål, som sättes på svalt ställe att stelna omkr. 3 tim.

Anm. Krusbärsvin kan med fördel användas, i stället för franskt vin eller sherry.

Polska rulader (f. 6 pers.). 1,3 kg. benfritt innanlår, 1 liten msk.

Landshattar
fr. kr. 1: 50, 1: 95.

Dam-Mössor
i linne och bomull
fr. kr. 2: 40.

Autoslöjor
fr. kr. 4: 50.

Skärp
af sadelgjord och linne
fr. kr. 1: —.

Matroshattar
fr. kr. 2: 95.

A.-B. Nordiska Kompaniet,
Stureplan & Regeringsgatan, STOCKHOLM.

Hattar, monterade,
fr. kr. 12 och 15.

salt, 1/4 tsk. hvitpeppar, 2 msk. fint hackad portug. lök, 3 msk. hackad persilja, 1 1/2 hg. späck, 8 ansjovisar, 4 msk. smör (80 gr.), 1 1/2 msk. hvetemjöl, 1 lit. kokande buljong eller vatten.

Beredning: Köttet tvättas med en duk doppad i hett vatten och skäres i 1 cm. tjocka skivfor, tvärs öfver muskeltrådarna. Köttskifvorna bultas väl och beströms med salt, hvitpeppar, den fint hackade löken samt persiljan. Späcket skrapas, skäres i tunna skivfor och dessa beströms med salt och peppar och läggas ofvanpå köttskifvorna. Ofvanpå späckskiivan lägges hälften af en rensad och urbenad ansjovis.

Köttskifvorna hoprullas och ombindas på tre ställen med snöre, förut doppad i hett vatten.

Smöret brynes i en stekgröta, ruladerna nedläggas tätt intill hvarandra och beströms med mjölet samt brynas öfver stark värme under omskakning. Den kokande buljongen tillsättes och ruladerna få sakta steka, med tätt slutet lock omkr. 2 tim. eller tills de vid profning med vispkvist känas möra. Ruladerna läggas upp på karott och såsen vispas upp och hålles öfver.

Rissoler af oxkött (f. 6 pers.).

Tunna pannkakor: 4 ägg, 5 kkp. gräddmjöl, 2 msk. mjöl, 1/2 tsk. salt.

Till pannan: 1 1/2 msk. smör.
Till stufning: 1/2 kg. oxstek (rester), 1 msk. smör, 1 1/2 msk. mjöl, 4 dcl. buljong eller steksås, salt, hvitpeppar.

Till stekning: 2 msk. smör (40 gr.).

Sås: 1 1/2 hg. smör (skiradt).
Beredning: Mjölet siktas i en bål. Äggen vispas väl tillsammans med gräddmjölen och nedrörs jämte saltet. En pannkakspanna upphettas långsamt, smöret smältes i vattenbad och härmed penslas pannan. Af smeten görs tunna pannkakor, som blottgräddas på en sida. Köttet skäres i fina täringar. Smör och mjöl sammanfråsas och spådes med buljongen eller steksåsen, litet i sänder. Såsen får koka 5 min. därefter tillsättes köttet och kryddorna. Hvarje pannkaka delas i 2 delar och 1 msk. af köttblandningen lägges på den gräddade sidan af pannkakan, som därefter hopviktes väl. En gjutpanna upphettas, smöret brynes däri, hvarefter rissolerna ilägges och få steka vackert ljusbruna. De uppläggas på varmt serveringsfat och garneras med persilja samt serveras med skiradt smör.

Klimp (f. 6 pers.). 4 msk. smör (80

gr.), 7 msk. hvetemjöl, 5 kkp. gräddmjöl, 5 sötmandler, 5 bittermandlar, 2 msk. socker, 2 ägg.

Till garnering: 25 gr. sötmandel.

Beredning: Smör och mjöl sammanfråsas, mjölen tillsättes litet i sänder under flitig rörning, och massan får koka 20 min. Kastrullen afliftes; den skällade och rifna mandeln, sockret och de uppvispade äggen iröras, hvarefter klimpen får sjuda öfver elden.

Falsk fiskfärs (f. 6 pers.). 120 gr. smör, 8 dcl. gräddmjöl, 120 gr. hvetemjöl, 8 ägg, salt, hvitpeppar, socker.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Smör och mjöl få koka upp, mjölet iröres varsamt, under full kokning, och smeten får koka, tills den släpper pannan, hvarefter den slås upp i ett fat att kallna. Då iröras 4 hela ägg och 4 gulor, ett i sänder, och farsen afsmakas väl med kryddorna. Sist nedskäras de återstående 4 ägghvitorna, slagna till hårdt skum. Massan hålles i en smord och brödbeströdd form med lock och gräddas i vattenbad i ugn eller ofvanpå spisen omkr. 1 1/2 tim.

Den serveras med hummer- eller kräftsås.